

AFET YÖNETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

2022

1. S**** A**** Acil Servise Ateşli Silah Yaranması ile Başvuran Hastaların Analizi
2. Ü**** E**** Bezmialem Vakıf Üniversitesi ve Bezmialem Dragos Hastanesi'nin Afetlerde Güvenilirlik Düzeyinin Belirlenmesi ve Hastane Afet Planı'nda Görev Alan Personelin Bilgi Düzeylerinin Hastane Güvenliğine Etkisi
3. E**** T**** Bir Eğitim Araştırma Hastanesi Acil Servis Personellerinin Afete Hazırlık Algı Düzeyi
4. K**** S**** Artvin Ormanlarında Yangınların Dağılımı ve Büyük Yangınların Değerlendirilmesi
5. A**** S**** D**** Covid-19 Pandemisi Döneminde, İstanbul Anadolu Yakası 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Sağlık Personelinin Covid-19 Korkusu, İş Yaşam Dengesi ve Tükenmişlikleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması
6. M**** N**** A**** Sağlık Eğitimi Veren Bir Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Afet Bilinci ve Temel İlk Yardım Düzeylerinin Değerlendirilmesi: Bir Vakıf Üniversitesi Örneği
7. A**** D**** K**** Hemşirelerde Duygusal Zekâ ve Afete Müdahale Öz-Yeterlilik İlişkisi
8. Ç**** E**** Ç**** Covid-19 Pandemisi Sürecinde Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde Görev Yapan Doktor ve Hemşirelerin Öz Yeterlilik ve Anksiyete Bozukluğunun Değerlendirilmesi

ACIL SERVİSE ATEŞLİ SİLAH YARANMASI İLE BAŞVURAN HASTALARIN ANALİZİ

ÖZET

Amaç ve Hipotez: Acil servise yüksek kinetik enerjili silahla yaralanma nedeniyle başvuran hastaların mortalitesi üzerine etkisi olan durumları araştırmak. Bu amaçla; Hastaların demografik yapısı, yaralanma yeri, cerrahi endikasyonları, laboratuvar değerleri ve travma skorları karşılaştırarak, ülkemiz genelinde ve dünyada yapılan çalışmalarla farklılıklarını ve bunların nedenlerini tartışmaktır.

Yöntem: Çalışmamız 01 Ocak 2016 ve 31 Aralık 2016 tarihleri arasında yapılmıştır. Hastalar yaşayan ve ölenler olarak iki gruba ayrıldı. Yaş, cinsiyet, olayın oluş şekli, vital bulgular, yaralanma yeri, birden fazla anatomik alan içermesi, cerrahi tedavi gerekliliği, kırık cerrahisi yapıp yapılmadığı, göğüs tüpü takılma durumu, laboratuvar parametreleri açısından karşılaştırıldı. Yaşayan ve ölen hastaların olduğu gruplar arasında ISS, RTS ve TRISS skorları karşılaştırıldı. ROC analizi yapılarak cut of değerleri hesaplandı. Mortalite tahmininde ne kadar kullanışlı oldukları araştırıldı. Araştırma verileri IBM SPSS Statistics for Windows, sürüm 21.0' e kaydedilerek istatistiksel analizleri yapıldı.

Bulgu: Acil servise yüksek kinetik enerjili silahla yaralanma nedeniyle başvuran 18 yaş üzerinde olan ve alandan direkt getirilen-gelen 127 hasta dahil edildi. Hastalar yaşayan ve ölenler olarak iki gruba ayrıldı. Hastalara ait laboratuvar bulgular incelendiğinde; Travma skorlarına bakıldığında yaşayan bireylerin ISS ortalamalarının ölen bireylere kıyasla daha düşük olduğu, RTS VE TRISS skorlarının yaşayan bireylerin ortalamasının ölen bireylere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Yaşayan bireylerin Sistolik Kan Basıncı ortalamaları ölen bireylere kıyasla daha düşük, ölen bireylerin solunum sayısı yaşayan bireylere kıyasla daha yüksek, ölen bireylerin GKS ortalamaları yaşayan bireylere kıyasla anlamlı olarak daha düşüktür.

Sonuç: Bireysel Ateşli silah yaralanması ile acil servise getirilen hastalarda vital bulgular ve laboratuvar testleri hızlıca değerlendirilip ISS, RTS ve TRISS gibi etkinliği kanıtlanmış travma skorları hesaplanmalıdır. Bu travma skorları ölen ve sağ kalan hastalar arasında farklılık göstermiştir. Baş, boyun ve spinal yaralanması olan ateşli silah yaralanmalarında mortalitenin yüksek olduğu bilinmelidir. Bunun yanında özellikle vasküler yaralanması olan hastalara öncelik verilmelidir. Ateşli silah yaralanması olgularında olayın oluş şekli, yaralanma bölgesi, vital bulguları,

laboratuvar değerleri ve travma skorlarından faydalanarak elde edilen kanıta dayalı bulgularla karar vermek en doğru yöntemdir.

Anahtar Kelimeler: Ateşli Silah, Travma Skoru, Mortalite

**BEZMİALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ VE BEZMİALEM DRAGOS
HASTANESİ'NİN AFETLERDE GÜVENİLİRLİK DÜZEYİNİN
BELİRLENMESİ VE HASTANE AFET PLANI'NDA GÖREV ALAN
PERSONELİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN HASTANE GÜVENLİĞİNE ETKİSİ**

ÖZET

Afetler geçmişten günümüze kadar insan hayatını maddi ve manevi olarak olumsuz etkileyen, can kayıplarının yaşandığı, doğanın dengesinin bozulduğu müdahale ve iyileştirme aşamalarında yardıma ihtiyaç duyulan olaylardır. Yaşanan afetler sonucu dünya üzerinde birçok hastanenin de olumsuz yönde etkilenerek kötü sonuçların ortaya çıktığı olaylar yaşanmış ve sağlık personelinin ve sağlık kuruluşunun en değerli olduğu kriz anlarında gerekli müdahaleler, hastanelerin ve hastane personelinin de etkilenmesi sebebi ile aksamıştır. Hastanelerin güvenliğini sağlamak amacı ile Sağlık Bakanlığı tarafından Hastane Afet Planı (HAP) Yönetmeliği hazırlanmıştır. Yaşanan bu üzücü olaylar değerlendirildiğinde hastanelerin güvenliğinin sağlanması, afetler sonrasında gerekli müdahalelerin aksamaması ve hastanelerin güvenliğine olumlu yönde etki sağlayacak faktörlerin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi amacı ile bu çalışma yapılmıştır.

Araştırma; Bezmialem Vakıf Üniversitesi ve Bezmialem Dragos Hastanesi'nde gerçekleştirilmiştir. Çalışma 151 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan demografik ve HAP hakkında bilgi düzeyinin belirlenmesine yönelik soruların yer aldığı 21 'i 3'lü likert tipinde olmak üzere toplam 39 soruluk anket, Bezmialem Vakıf Üniversitesi ve Bezmialem Dragos Hastanesi'nin HAP'larında yer alan "Güvenli Hastane Kontrol Listesi" kullanılarak toplanmıştır. Çalışma verilerinin sunulmasında minimum, maksimum, ortalama, standart sapma, medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, frekans ve yüzde kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan 151 kişinin demografik verileri incelendiğinde;64 (%42.4) katılımcının kadın, 87 (%57.6) katılımcının erkek olduğu ve katılımcıların yaş ortalamasının 34.69±8.28 yıl olduğu, çalışma sürelerinin 1 ile 348 ay arasında değişmekte olup ortalaması 90.14±72.40 ay olarak bulunmuştur. Çalışmaya katılan 151 katılımcıdan, 96 (%63,6) kişinin Bezmialem Vakıf Üniversitesi Hastanesi'nde 55 (%36,4) kişinin Bezmialem Dragos Hastanesi'nde çalıştığı, çalışmaya katılan katılımcıların meslekleri incelendiğinde, 20 (%13.2) kişinin doktor, 52 (%34.4) kişinin hemşire, 42 (%27.8) kişinin yardımcı sağlık personeli, 23 (%15.2) kişinin teknisyen veya tekniker, 14 (%9.3) kişinin idari personel olduğu görülmektedir.

Katılımcıların bilgi düzeylerinin; çalışma süreleri ile arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu ($p<0.001$), cinsiyetlerine göre istatistiksel

olarak anlamlı fark olmadığı ($p>0.05$), çalıştıkları hastaneye göre anlamlı fark olmadığı ($p>0.05$), mesleklerine göre doktorların puanlarının hemşire, yardımcı sağlık personeli, idare ve teknisyen/tekniker pozisyonlarında çalışanların puanlarından daha düşük olduğu (sırasıyla, $p<0.001$, $p=0.003$, $p<0.001$, $p=0.009$), afet ve acil durumla ilgili eğitim alma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ($p<0.001$) saptanmıştır. Katılımcıların, medyan değerine göre değerlendirmesinde, %57.6 ($n=87$)'sının bilgi düzeyi yetersiz, %42.4 ($n=64$)'ünün bilgi düzeyi yeterli olarak değerlendirilmiştir.

Hastanelerin güvenlik puanlarına bakıldığında, Bezmialem Vakıf Üniversitesi Hastanesinin 37 puan üzerinden güvenlik puanı 14.525, Bezmialem Dragos Hastanesinin 37 puan üzerinden güvenlik puanı 24 olarak belirlenmiştir. Her iki hastane de orta derecede güvenli olarak derecelendirilmiştir.

HAP personelinin bilgi düzeyleri ile Bezmialem Vakıf Üniversitesi Hastanesi ve Bezmialem Dragos Hastanesi'nin güvenlik puanlarının ilişkisine bakıldığında, istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$)

Tüm bu veriler ışığında hastanenin güvenlik düzeyini yükseltmek için ilgili birimler tarafından, HAP içeriğindeki gerekli prosedürlerin oluşturulması, sistemlerin aktive edilmesi, kaynakların sağlanması ve personelin sık periyodlarla eğitim alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hastane Afet Planı, Güvenli Hastaneler, Acil Durum

BİR EĞİTİM ARAŞTIRMA HASTANESİ ACİL SERVİS PERSONELLERİNİN AFETE HAZIRLIK ALGI DÜZEYİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Balıkesir Eğitim ve Araştırma Hastanesi acil servisinde görev alan personellerin afete hazırlık algı düzeyinin tespit edilerek, afete hazırlık algı düzeyine etki eden faktörlerin neler olduğunu belirlemektir.

Araştırmanın evrenini acil serviste görev alan 200 personel oluşturmaktadır. Araştırmada evren içerisinde yer alan 169 personele ulaşılmıştır. Bu araştırmada nicel araştırma modelleri içerisinde tarama modeli ile ilişkisel tarama modeli kullanılarak veri toplamaya yönelik 16 Soru barındıran Demografik Form ve kullanım izni alınan 20 maddelik Afete Hazırlık Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda 169 katılımcıdan elde edilen verilerin analizi IBM SPSS Statistics 22 (SPSS Inc., Chicago, IL) programında uygun istatistiksel yöntemler ile değerlendirilmiştir. Ölçek toplam puanları ve bu alt boyutların puan karşılaştırmaları yapılırken parametrik testler kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin genel puanının ve alt boyut puanlarının güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek toplam ve alt boyut puanları için iki grup karşılaştırmalarında Independent Sample T Testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) analizi kullanılmıştır.

Yapılan araştırma neticesinde elde edilen bulgulara göre Balıkesir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi acil servis personellerinin cinsiyet ve medeni durum değişkenleri algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Acil servis personellerinin afetlere hazırlık evresi için algı düzeylerinin çok yüksek olduğu, müdahale ve afet sonrası evre için hazırlık algılarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bu doğrultuda acil servis personellerine sık aralıklarla afetlere yönelik tatbikatlar ve eğitimler dzenlenerek personellerin daima gncel ve hazırlıklı kalmaları önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Acil Sağlık Hizmetleri, Afetler, Afete Hazırlık Algısı

ARTVİN ORMANLARINDA YANGINLARIN DAĞILIMI VE BÜYÜK YANGINLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu çalışmada, 01.01.2015-31.12.2021 tarihleri arasında Artvin Orman Bölge Müdürlüğü'nde meydana gelen orman yangınlarının genel durumu, sayı ve alan bakımından Orman İşletme Şefliklerine ve yerleşim yerlerine göre gösterdikleri dağılımı, iklim verilerinin yangın sayı ve alanına yaptığı etkiyi, yangınlara karşı alınan tedbirler ve müdahale usullerinin nasıl yapıldığını ve bunların etkinlikleri incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini, Artvin ilinde 01.01.2015-31.12.2021 tarihleri arasında meydana gelen orman yangınlarına ait tüm raporlar oluşturmaktadır. Veri girişi ve analizinde “Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 25” programı kullanılmıştır. Analizlerde kayıt altına alınan değişkenlere ait sayı ve yüzde dağılımları yapılmış ve veriler arasındaki anlamlı ilişki düzeyine bakmak için Pearson Korelasyon değerlerine bakılmıştır. Araştırmada 84 adet orman yangını detaylı incelenmiştir. Borçka en fazla orman yangınının görüldüğü (n=29 , %35) ilçe olarak tespit edilmiştir. 7 Yıl boyunca meydana gelen orman yangınları en fazla ilkbahar mevsiminde (n=28, %33,33), Mart ayında (n=12, %14, 29), Çarşamba günleri (n=16, %19,05) ve 12:00-17:59 saatleri (n=54, %64,29) arasında meydana geldiği saptanmıştır. 00:00-05:59 Saatleri arasında hiç yangın olmamıştır. Orman yangınları sonucu toplam 70,22ha ormanlık alan yanarak yok olmuştur. Borçka en çok alanın yandığı (n=18,237, %26) ilçe olmuştur. Orman yangınlarının çıkış sebeplerinin sırası ile (n=40, %47,62) en fazla ihmal ve dikkatsizlik, (n=18, %21,43) faili meçhul, (n=17, %20,24) doğal olaylar (yıldırım), (n=5, %5,95) kaza (elektrik hattı), (n=4, %4,76) bilinmeyen sebeplerden meydana geldiği tespit edilmiş ve nedeni bilinmeyen sebepler ile beraber (n=62, %73,81) yangının en çok çıkış sebebi olarak insan faktörü tespit edilmiştir. Araştırmada yanma

türü en fazla örtü yangını (n=81, %96,43), tepe ve örtü yangını karışık olarak (n=3, %3,57) gerçekleşmiştir. Orman yangınlarında meydana gelen yangınlar ağaç türü bakımından değerlendirildiğinde en çok yanan ağaç türü (n=17, 20,24) sarıçam, en az yanan ağaç türleri (n=1, %1,19) karaçam, (n=1, %1,19) gürgen, (n=1, %1,19) ardıç olarak belirlenmiştir.

Artvin Orman Bölge Müdürlüğü'nde meydana gelen yangınlarındaki aylık toplam yağışın yanan alan ve söndürme sürelerine olan etkisi incelenmiş ve aynı yönde ilişki olduğu görülmüş, toplam yağış toplam yanan alan ve söndürme süresine aynı yönde etki ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca aylık toplam yağışın söndürme süresi üzerine etkisi bakılmış ve söndürme süresine aynı yönde etki ettiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müdahale, Orman yangını, yangınların dağılımı, İklim Faktörü, Artvin

COVID-19 PANDEMİSİ DÖNEMİNDE, İSTANBUL ANADOLU YAKASI 112 ACİL SAĞLIK HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN SAĞLIK PERSONELİNİN COVID-19 KORKUSU, İŞ YAŞAM DENGESİ VE TÜKENMİŞLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI

ÖZET

COVID-19 pandemisi 11.03.2019 tarihinden itibaren içerisinde olduğumuz, maddi ve manevi tüm toplumları etkileyen bir süreçtir. Sağlıklı sağlık personeli afet koşullarında toplum sağlığı açısından her zamankinden daha çok önem taşımaktadır. Çalışmamızda pandemi sürecinde acil sağlık çalışanlarında COVID-19 korkusu, iş-yaşam dengesi ve tükenmişlikleri arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Araştırma, İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü 112 Acil Sağlık Hizmetleri Anadolu Bölgesinde 01.07.2021–30.12.2021 tarihleri arasında, pandemi döneminde aktif olarak görev yapan 112 Acil Sağlık Hizmetleri Anadolu Bölgesi çalışanlarının katılımıyla yapılmıştır. Katılımcılardan demografik özellikleri, iş ve yaşam değişkenlerinin yanı sıra, genel tükenmişlik kavramlarını anlamak adına ‘Maslach tükenmişlik ölçeği’, pandemi döneminde değişen sosyal yaşantı analizi için ‘iş yaşam dengesi ölçeği’ ve artan enfeksiyon riskinin olumsuz psikolojik etkilerini anlamak adına ‘COVID-19 korku ölçeği’ni içeren anket formlarını elektronik ortamda doldurulmaları istenmiştir.

Çalışmaya farklı eğitim düzeyleri ve farklı görevleri (%28.4’ü acil tıp teknisyeni, %7.5’i hemşire, %9.6’sı doktor ve %9.2’si şoför) olan 415 katılımcı (216 erkek, 199 kadın) dahil edildi. Ortalama yaş 29.49±6.59 yıl idi. Meslekte çalışma sürelerinin toplam 7.55±6.52 yıl; haftalık çalışma süresinin 49.49±10.08 saat, aylık çalışma süresinin 183.27±32.39 saat ve aylık nöbet sayılarının 7.64±3.42 olduğu görüldü. Pandemi süresince ortalama 27.00±127.00 gün karantinada kaldıkları, 4.79±6.32 kez PCR yaptırdıkları, %47.5’inin COVID-19 geçirdiği tespit edildi. %97.1’i pandemi sürecinde iş yüklerinin arttığını ifade ettiler.

COVID-19 korkusunun ve ‘yaşamın işten ibaret olması’ fikrinin kadınlarda daha yoğun olduğu, doktor, paramedik ve acil tıp teknisyenlerinin duygusal tükenmişlik düzeylerinin daha yüksek olduğu, hekimlerin yaşamı ihmal etme seviyelerinin daha yüksek olduğu belirlendi. Duygusal tükenme, kişisel başarı ve genel tükenmişlik ile yaş arasında negatif korelasyon tespit edildi. Yaş ile iş-yaşam uyumu, yaşamı ihmal etme, kendine zaman ayırma ve yaşamın işten ibaret olması konularında kaydedilen skorlar arasında pozitif korelasyon saptandı. Aylık çalışma süresi ile yaşamın işten ibaret olması görüşü arasında pozitif korelasyon tespit edildi. COVID-19 korku düzeylerinin duygusal tükenme, kişisel başarı, duyarsızlaşma ve genel tükenmişlik seviyeleri ile istatistiksel anlamlı olarak pozitif korele bulundu. İş-yaşam uyumu düzeyleri ile duygusal tükenme, kişisel başarı ve genel tükenmişlik seviyeleri arasında negatif korelasyon tespit edildi. Yaşamı ihlal etme düzeyi, duygusal tükenme, kişisel

başarı, duyarsızlaşma ve genel tükenmişlik düzeyleri ile negatif korele saptandı. Kendine zaman ayırma düzeyleri ile duygusal tükenme, kişisel başarı, duyarsızlaşma ve genel tükenmişlik düzeyleri negatif korele idi. Genel tükenmişlik düzeylerine etki eden en önemli değişkenin kendine zaman ayırma olduğu görüldü. Yaşamı ihmal etme ve COVID-19 korkusu boyutlarının etkileri ise birbirine yakın ve daha düşük düzeydedir.

Anahtar Kelimeler: Tükenmişlik, COVID-19 Korkusu, İş Yaşam Dengesi, COVID-19 Pandemisi

T.C. İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İTFAİYE DAİRE BAŞKANLIĞININ 2020 YILI ARAÇ YANGINI KAYITLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu çalışmada, 01.01.2020-31.12.2020 tarihleri arasında İstanbul’da gerçekleşen araç yangınlarının genel durumu, sayısı, aylara göre sayı değişikliği, nedenlerine göre sayıları, aylara göre yangın çıkış nedenleri, ilçelerindeki araç yangın sayıları v.b bakımından ilçelerine, nedenlerine ve aylara göre gösterdikleri dağılımı, yangınlara karşı alınan tedbirler ve müdahale aşamasında kullanılan araç ve ekipmanın neler olduğu ve bunların araç yangınına nasıl etkiledikleri incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinde 01.01.2020-31.12.2020 tarihleri arasında meydana gelen araç yangınlarına ait tüm veriler oluşturmaktadır. Verilerin girişi ve analizinde “Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 25” programı kullanılmıştır. İncelemeler sonucu verilerin sayı ve yüzde dağılımları yapılmış ve aralarındaki anlamlı ilişkilerini anlayabilmek için Pearson Korelasyon değerlerine bakılmıştır. Araştırmada 1509 araç yangını verileri incelenmiştir. Araç Yangınlarının en fazla olduğu ilk 3 ilçe sırasıyla %5,9 (n=89) Esenyurt, %5,2 (n=78) Pendik, %5,1 (n=77) Ümraniye, en az olduğu ilçeler, %0,9 (n=14) Beyoğlu, %0,8 (n=12) Beşiktaş, %0,8 (n=12) Şile’ dir.

Araç Yangınlarının nedenleri olarak 2020 yılı içinde en sık meydana gelen nedenler %59,6 (n=900) ile Elektrik, %13,1 (n=199) Tespit Edilemedi ve %11,0 (n=166) ile Kızışma olurken en az sıklıkta araç yangını görülen nedenler %3 (n=4) ile Kimyasal Madde Tutuşması, %0,2 (n=3) ile Bilgisayar ve %0,2 (n=3) ile Yangın Zannı olmuştur. Toplam araç yangınının en sık meydana geldiği ilçeler %5,9 (n=89) ile Esenyurt, %5,2 (n=78) ile Pendik ve %5,1 (n=77) ile Ümraniye olurken en az araç yangının meydana geldiği ilçeler %0,9 (n=14) ile Beyoğlu, %0,8 (n=12) ile Beşiktaş ve %0,8 (n=12) ile Şile olmuştur.

Araç Yangınlarının en sık meydana geldiği aylar %10,7 (n=162) ile Ocak, %10,2 (n=154) ile Ekim ve %10,1 (n=152) ile Haziran olurken en az sıklıkta araç yangını görülen aylar %5,4 (n=81) ile Mayıs, %5,8 (n=88) ile Nisan ve %6,6 (n=100) ile Aralık olmuştur.

Araç Yangınlarının ay ve nedenlerine göre incelendiğinde ocak ayında en sık meydana gelen %7,2 (n=109) ile elektrik nedenli araç yangınlar olurken bilgisayar ve lpg oto

nedenli araç yangınlar hiç karşılaşılmamıştır. Şubat ayında en sık meydana gelen %5,1 (n=77) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken yangın zannı olarak tespit edilen ve kimyasal madde tutuşması nedenli araç yangınları hiç karşılaşılmamıştır. Mart ayında en sık meydana gelen %4,9 (n=74) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken yangın zannı olarak tespit edilen, sabotaj, kimyasal madde tutuşması, bilgisayar ve benzin parlaması nedenli araç yangınları ile karşılaşılmamıştır. Nisan ayında en sık meydana gelen %3,2 (n=48) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken yangın zannı olarak tespit edilen, lpg oto, kimyasal madde tutuşması ve bilgisayar nedenli araç yangınları ile karşılaşılmamıştır. Mayıs ayında en sık meydana gelen %3,0 (n=46) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken bilgisayar, lpg oto ve sabotaj nedenli araç yangınları ile karşılaşılmamıştır. Haziran ayında en sık meydana gelen %6,8 (n=102) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken yangın zannı olarak tespit edilen, araç yangınları olurken bilgisayar, kimyasal madde tutuşması, lpg oto ve sigara nedenli araç yangınları ile karşılaşılmamıştır. Temmuz ayında en sık meydana gelen %5,3 (n=80) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken yangın zannı olarak tespit edilen ve sabotaj nedenli araç yangınları ile karşılaşılmamıştır. Ağustos ayında en sık meydana gelen %4,2 (n=64) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken yangın zannı olarak tespit edilen, sabotaj, lpg oto, kimyasal madde tutuşması ve bilgisayar nedenli araç yangınları ile karşılaşılmamıştır. Eylül ayında en sık meydana gelen %5,6 (n=85) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken yangın zannı olarak tespit edilen, sabotaj, kimyasal madde tutuşması, bilgisayar ve benzin parlaması nedenli araç yangınları ile karşılaşılmamıştır. Ekim ayında en sık meydana gelen %6,2 (n=94) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken yangın zannı olarak tespit edilen, kimyasal madde tutuşması ve lpg oto nedenli araç yangınları ile karşılaşılmamıştır. Kasım ayında en sık meydana gelen %4,8 (n=72) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken yangın zannı olarak tespit edilen ve lpg oto kaynaklı araç yangınları ile karşılaşılmamıştır. Aralık ayında en sık meydana gelen %3,3 (n=49) ile elektrik nedenli araç yangınları olurken kimyasal madde tutuşması, bilgisayar ve benzin parlaması nedenli araç yangınları ile karşılaşılmamıştır.

SAĞLIK EĞİTİMİ VEREN BİR ÜNİVERSİTEDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN AFET BİLİNCİ VE TEMEL İLK YARDIM DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR VAKIF ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Yapılan bu çalışmada sağlık eğitimi veren bir üniversitenin sağlık bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin ilk yardım bilgi düzeyleri ile afet bilinç düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 2021-2022 eğitim ve öğretim yılı içinde Bezmialem Vakıf Üniversitesinin Tıp Fakültesi ile Sağlık Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören 233 kadın ve 73 erkek olmak üzere toplam 306 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin ilkyardım bilgi düzeyleri ile temel afet bilinçlerinin belirlenmesinde “İlkyardım ve Temel Afet Bilinci Belirleme Anketi” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 programında Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır. Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %9,7’si 18 yaşında, %28,2’si 19 yaşında, %42,7’si 20 yaşında, %10,4’ü 21 yaşında, %9,1’i 21+ yaşında, %35,3’ü 1.sınıf öğrencisi, %55,7’si 2.sınıf öğrencisi, %4,2’si 3.sınıf öğrencisi, %4,9’u 4.sınıf öğrencisi olduğu bulunmuştur. Araştırmanın sonunda öğrencilerin ilk yardım bilgi düzeyinin orta seviyenin üzerinde olduğu, temel afet bilinç düzeyinin ise yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin ilkyardım konusundaki görüşlerinin öğrenim görülen sınıf ve daha önce ilk yardım eğitimi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Öğrencilerin afet bilinç düzeylerinin eğitim görülen bölüm, daha önce ilkyardım eğitimi alınan birim, daha önce afet yaşama durumu, daha önce ilkyardım eğitimi alma durumu ve yaşadıkları afet türü değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Bunun yanında öğrencilerin ilkyardım bilgi düzeyleri ile afet bilinç düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Sonuç olarak, sağlık bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinde ilkyardım bilgi düzeyinin yüksek olmasının temel afet bilinç düzeyini arttırdığı söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Üniversite öğrencileri, ilkyardım bilgi düzeyi, afet bilinci

HEMŞİRELERDE DUYGUSAL ZEKÂ ve AFETE MÜDAHALE ÖZ-YETERLİLİK İLİŞKİSİ

ÖZET

Bu araştırma, hemşirelerin duygusal zekâ düzeylerinin afete müdahale öz-yeterlilikleriyle olan bağlantısının literatüre kazandırılması amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi'nde görev yapan 390 ve İstanbul UMKE'de görev yapan 689 hemşire olmak üzere toplam 1079 hemşire, örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden 565 hemşire oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak 14 maddelik "Sosyodemografik Bilgi Formu", 41 maddelik "Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği (GGSDZÖ)" ve 19 maddelik "Afete Müdahale Öz-Yeterlilik Ölçeği (AMÖYÖ)" uygulanmıştır. Verilerin analizinde sayı/yüzde, ortalama, Student's t-test, Mann-Whitney U, One-Way ANOVA, Kruskal Wallis, korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır.

Çalışma grubunun %66,7'si (n=377) kadın, %33,3'ü (n=188) erkektir. Hemşirelerin %25,7'si (n=145) 24 yaşın altında, %39,8'i (n=225) 25-34 yaş aralığında, %34,5'i (n=195) 35 yaş ve üzerindedir. Hemşirelerin %56,5'i (n=319) evli, %43,5'i (n=246) bekar. Hemşirelerin %39,8'inin (n=225) çocuğu yokken, %34,7'sinin (n=196) bir çocuğu, %25,5'inin (n=144) iki ve daha fazla çocuğu vardır. Hemşirelerin %66,4'ü (n=375) çekirdek, %33,6'sı (n=190) geniş aileye sahiptir. Hemşirelerin %28,7'sinin (n=162) geliri giderden fazla, %38,9'unun (n=220) geliri giderle eşit ve %32,4'ünün (n=183) geliri giderden azdır. Hemşirelerin %25,0'i (n=141) lise, %11,3'ü (n=64) ön lisans, %41,4'ü (n=234) lisans, %14,7'si (n=83) yüksek lisans ve %7,6'sı (n=43) doktora mezundur. Hemşirelerin %88,1'i (n=498) en az bir afet ile karşılaşmış ve %79,8'i (n=451) en az bir doğal afette görev almıştır.

Çalışma bulguları; hemşirelerin yaş, cinsiyet, medeni durum, aile tipi, gelir durumu ve daha önce afet yaşama durumuna göre GGSDZÖ ve AMÖYÖ alt boyut ve toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki görülmediğini ($p>0.05$) göstermiştir. Eğitim durumu, çalıştığı kurum, çalıştığı birim, meslekte çalışma süresi ve daha önce afette görev alma durumuna göre GGSDZÖ ve AMÖYÖ alt boyut ve toplam puan ortalamaları arasında ise anlamlı bir ilişki görüldüğü ($p<0.05$) saptanmıştır. Çocuk sayısı ile toplam GGSDZÖ ortalama puanıyla istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bununla birlikte, afet yaşama durumuna göre GGSDZÖ ve AMÖYÖ puanları arasında anlamlı bir ilişki görülmezken, afette görev alma durumuna göre anlamlı ilişki görülmüştür ($p<0.05$). Yapılan korelasyon ve regresyon analizi sonucunda duygusal zekâ ile afete müdahale öz-yeterlilik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0,885$, $p<0,05$) ve duygusal zekâ ölçeğinin afete müdahale öz-yeterliliği pozitif yönde anlamlı bir şekilde etkilediği ($\beta =1,660$, $p<0,05$) bulunmuştur.

Bu sonuçlar doğrultusunda; duygusal zekâ düzeyi ve afete müdahale öz-yeterliliği düşük olan hemşirelerin bu alanda geliştirilmesi gereken grup olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Hemşirelerin lisansüstü eğitimlerinin desteklenmesi, eğitim ve kurs programlarının geliştirilmesi, afet hemşireliğinin özel dal olmasının sağlanması, hastanenin acil ve diğer birimlerinde çalışan hemşirelerin beceri ve klinik tecrübe kazanmalarına fırsat sağlayacak çalışma programlarının oluşturulması, tatbikatlar düzenleyerek hemşirelerin deneyim kazanmalarının sağlanması, STK ve gönüllülük hizmetlerinin desteklenmesi önerilmektedir. Gelecekteki araştırmalar için hemşirelerde duygusal zekâ ve afete müdahale öz-yeterliliğinin farklı evren ve örneklem üzerinde tekrarlanarak araştırılması ve hemşirelerde duygusal zekâ ve afete müdahale öz-yeterliliklerinin geliştirilmesinin faydalarının belirlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet Hemşireliği, Duygusal Zekâ, Öz-Yeterlilik, Müdahale

COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE SAKARYA EĞİTİM ve ARAŞTIRMA HASTANESİ'NDE GÖREV YAPAN DOKTOR ve HEMŞİRELERİN ÖZ YETERLİLİK ve ANKSİYETE BOZUKLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu çalışmada; COVID-19 pandemi döneminde Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde görev yapan, bulaş açısından riskli alanlarda çalışarak hastaların tetkik ve tedavilerini sürdüren doktor ve hemşirelerin anksiyete ve öz yeterlilik düzeyleri araştırılmış, çalışanların COVID-19 pandemi nedenli anksiyete ve öz yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

Tanımlayıcı ve kesitsel araştırmamız T.C. Sağlık Bakanlığı Sakarya İl Sağlık Müdürlüğü ve Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Başhekimliği'nden yazılı izin alınarak Ağustos 2021-Ocak 2022 tarihleri arasında Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan 252 kişiye uzman görüşleri ve literatür bilgisi çerçevesinde; sosyo-demografik bilgi formu, Genel Özyeterlilik Ölçeği ve Koronavirüs Anksiyete Ölçeği (KAÖ) kullanılarak araştırmacı tarafından anket formları oluşturulup veriler toplanmıştır. İstatistiksel analizler ve hesaplamalar için IBM SPSS Statistics 21.0 programı kullanılarak, istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edildi. Çalışmada yer alan bireylerin demografik bilgiler anketinde olan sorulara ait sayı ve yüzde değerleri hesaplandı.

Araştırmada; 252 katılımcının %25,8'i 18-25 yaş aralığında, %55,6'sı 26-35 yaş aralığında, %15,5'i 36-45 yaş aralığında ve %3,2'si 46-55 yaş aralığında olduğu, %39,3 ünün erkek, %60,7'sinin kadın, medeni durumu evli olan çalışanlar %42,1, bekar çalışanlar %57,9 'unu, çocuk sahibi olan %37,3 iken çocuğu olmayan personel %62,7'idir. Katılımcıların %38,1'i doktor, %55,6'sı hemşire olarak görev yapmaktadır. Çalışanların %17,9'u 0-3, %32,9'u 4-7, %35,7 'si 8-10, %13,5 'i 11 ve üzeri nöbet tutmaktadır. Bireylerin %25,4 'ü istifa etmeyi düşünmüş, %74,6'sı düşünmemiştir. Araştırmada çalışanların %79,8 'i psikolojik destek almamış, %8,3 'ü destek almış %11,9 'u destek almak istemektedir. Katılımcıların %79,8 'i aile bireyleriyle beraber, %20,2 'si yalnız yaşamaktadır. %45,2'si COVID-19 hastalığına yakalanmış, %54,8'i hastalığa yakalanmamıştır. Çalışanların %80,6'sı mesleğini uygularken kendine güvenmektedir.

Koronavirüs anksiyete düzeyi 3,26 ortalaması ile kadınlarda, erkelerde 2,01; evli bireylerde 3,47, bekarlarda 2,26; hemşirelerde 3,24, doktorlarda 1,98; çocuğu olmayan kişilerde 3,31, çocuğu olanlarda 1,87; 11 ve üzeri nöbet tutan çalışanlarda 4,44 oranı ile en yüksek oranda anksiyete düzeyi hesaplanmış ve bu değişkenlerde istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç elde edilmiştir. Koronavirüs Anksiyete Ölçeği; pandemi servisi veya yoğun bakımında çalışanlarda, pandemi nedeniyle görevinden istifa etmeyi düşünenlerde, pandemi sürecinde psikolojik destek alan ve almayı isteyen kişilerde istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar görülmüştür.

Öz yeterlilik düzeylerine bakıldığında; evli kişilerde 61,75; bekar kişilerde 65,02; mesleği uygularken kendisini güvenen kişilerde 65,01; güvenmeyenlerde 58,3; kısmen güvenenlerde 57,87 hesaplanmış ve bu sonuçlar istatistiksel olarak

değerlendirildiğinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. COVID-19 ile ilgili sorularda öz yeterlilik düzeyi pandemi nedeniyle istifa etmeyi düşünmeyen kişilerde 64,43; istifa etmeyi düşünenlerde ise 57,00 hesaplanmış ve bu sonuçlar istatistiksel olarak karşılaştırıldığında anlamlı sonuçlar bulunmuştur.

Sonuç olarak tüm dünyayı etkisi altına alan, hastalığın mortalitesinin ve morbiditesinin yüksek olduğu COVID-19 pandemisinin sağlık çalışanlarını ruhsal açıdan olumsuz etkilediği görülmüştür. Pandemi sırasında aktif olarak görev yapan sağlık çalışanlarının durumu, sağlık yöneticileri tarafından göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Koronavirüs anksiyetesi, genel öz yeterlilik